

КАРЕЛ МИХАЛ БАЛАДА ЗА ПРИЗРАКА

Превод от чешки: [Неизвестен], 1983

chitanka.info

На разсъмване застудяваше, падаше роса. Той внимателно изпълзя през полуоткритата рамка на таванския прозорец, залови се за керемидите с косматите кукички по заострените си пети и с блажена въздишка изложи под лунните лъчи слабите си крайници, които приличаха на паешки. Да се понагрее от време на време на лунна светлина — единствено това му доставяше истинска радост. Въобще не смяташе за лакомства насекомите, попаднали на тавана през прозореца, и росата, която можеше да се облизва от мъха, покрил старите керемиди. Не се нуждаеше от много. Анатомиически така беше приспособен към живота, който водеше, че не се налагаше да изразходва почти никакви усилия. Тънките, несъразмерно дълги крака му помагаша лесно да прескача от един покрив на друг или да прибъгва по мостчетата, съединяващи комините, а косматите кукички по петите не позволяваха да се хлъзга. Колкото до дългите ръце, той можеше да ги използва, като ги разпъне встрани вместо пръта на въжеиграчите.

Прозрачните кълба на огромните очи повече от наполовина излизаха от орбитите. Затова пък главата му беше сравнително малка. Не се нуждаеше чак толкова от нея. Действуваше, без да се замисля много, почти машинално, задоволяваше се най-вече с това, че просто съществува. През деня спеше скрит между таванските греди — знаеше, че там никой няма да го обезпокои; само от любов към движението скачаше по съседните покриви, а след това почиваше, като си намираще равно място, изложено на лунните лъчи. Отдавна вече не му доставяше удоволствие да се хване с крака за корниза, да провисне към мансардните прозорци, за да плаши с протяжния си вой „У-у-у!“ и бляскащите си кълбовидни очи седналото на вечеря семейство или бедната прислужничка, която, хванала в ръка събутия си чорап, мечтаеше за хусарите. Светът се бе променил, но Призрака си оставаше същият, понеже фантазията му съвсем не беше богата. Той си беше прост. От старата школа.

И никога не си блъскаше главата защо тези хора понякога под закрилата на нощта пролазваха през таванските прозорци, като мъкнеха със себе си някакви вързопи. Предполагаше, че това им доставя удоволствие — та нали и той изпитваше наслада от нощните разходки по покривите. Вярно, преди окончателно да се примири с това явление — което бе станало твърде отдавна, — Призрака понякога се замисляше защо хората са предпочели подобно развлечение, когато

толкова лошо виждат в тъмнината. Веднъж, преди много години, той бе извикал „У-у-у!“ на един такъв човек с вързоп; глупакът се уплаши и падна от покрива. След това се наложи Призрака дълго да вика „У-у-у!“, за да прогони многото хора, които под водачеството на един дебелак с шапка с перо и лента на пояса се качиха на тавана и започнаха да тикат в пролуките между гредите своите безобразни остри алебарди. Но всичко това се бе случило много отдавна. Оттогава Призрака вече не се шегуваше така. Търсеше спокойствие и го бе намерил.

Скръцнаха пантите на съседния тавански прозорец, рамката му бавно се повдигна. Отново някой се промъкваше. Ясно! Ето, подаде глава през прозореца, като се оглеждаше с глупавите си невиждащи очи, измъкна след себе си вързоба и — смешно, неловко! — запълзя по мостчетата, които водеха от един комин към друг; искаше да се прехвърли върху покрива на съседната сграда, а там по външните стълби да се спусне долу. На Призрака му беше противно да го гледа. Само да викнеше „У-у-у!“ и край на човека...

Но Призрака не се помръдна дори. Тъмносив от прах и паяжини, той почти съвършено се сливаше с тъмния покрив, не можеше да се различи под ласкавите, ясни и топли лъчи на месеца. Беше му удобно да си лежи. Ако помислеше да смени позата, ако затропаше с кокалестото си тяло по покрива...

Призрака не успя да се понагрее на лунното сияние, когато през таванския прозорец се показа втора глава. Днес беше доста оживено. Призрака очакваше, че и този ще помъкне със себе си вързоба. Не, нямаше вързоп. Човекът излезе без нищо, движеше се по-ловко от предишния. Плисна пред себе си противна жълтеникава светлина и тръгна по мостчетата. В лунната светлина проблясваха копчета, лъснати обувки и още нещо на раменете. Той се движеше внимателно.

Беше съвсем близо, над главата на Призрака, който следеше придвижването на лъскавите обувца. Човекът щеше да премине и отново щеше да се възцари спокойствие. Вече много бяха минавали...

Точно тогава краят на една гнила дъска изпраця и се счупи. Кракът на човека увисна във въздуха.

— У-у-у! — закрепця с всичка сила Призрака, хвана се с лакти за гредата и се надигна в цял ръст. — У-у-у! — виеше той колкото може по-силно. — У-у-у!

Ужасно се изплаши да не би човекът да падне и да му стъпи върху главата.

Но за щастие човекът запази равновесие. Той се залюля на един крак, после притисна гръб към железния парапет на мостчето, извади някакъв лъскав предмет и нещо щракна.

— Стой! — викна той. — Горе ръцете или ще стрелям!

Призрака се сви на топка, плъзна се под мостчето на другата страна, но и там го дебнеше противната жълта светлина, а човекът повтори заповедта. Призрака бавно протегна ръце към месеца.

Той знаеше какво означава думата „стрелям“ и не обичаше това явление. Хващаше го страх. Не много отдавна някакви хора се гониха по неговите покриви, стигаха до върховете, падаха надолу, керемидите се трошаха на парчета, а нещо странно трещеше, свистеше и не го оставяше да спи. Веднъж прелетя над самата му глава и проби дупка в покрива, в която можеше да се провре показалец. После хората преустановиха това си занимание. Но всичко беше крайно неприятно и вместо да доведе работата до „стрелям“, по-добре беше да изпълни безсмисленото изискване на човека.

— У-у-у! — изви още веднъж Призрака за всеки случай; може би пък да му подействува.

Не, никакво въздействие. Тогава той се появи в светлината.

Подпоручикът изохка и едва не изпусна пистолета и фенерчето. Онова, което застана пред него, беше толкова неочаквано, толкова безобразно — нещо подобно на огромен паяк с четири крака или стар, прекомерно пораснал скелет... Очищата му бяха като матови крушки, а от двете страни на малката кръгла мутра висяха почти до рамената дълги прашни кичури — впрочем страшилището нямаше истински рамене. Вдигнатите ръце сякаш израстваха направо от шията. Не се забелязваше и гръдна клетка. Изобщо беше нещо невероятно.

Подпоручикът тъжно помисли, че нямаше защо да се катери по покрива и при това сам. Но напоследък по таваните се бяха навъдили доста крадци и не беше никак приятно непрекъснато да слуша как Стария мърмори: „Да, уважаеми другарю, колкото и странно да е, таванските крадци действуват предимно по таваните. Може би ви е трудно да си го представите, но повярвайте ми, това е факт!“ Вероятно за старите служачи, на които им предстои до една година да излязат в пенсия, такова мърморене не им прави впечатление, защото нищо не

могат да им направят, и така нататък, но като правило младият човек иска да расте. И подпоручикът искаше да израсне. Някак беше свикнал с мисълта, че ще израсте. Божена също беше свикнала и непрекъснато му говореше: щом си се хванал на такава работа, трябва да полагаш старание, за да постигнеш успех. За двадесет и осем годишния младеж беше много тъжно да се изложи, понеже някой ограбваше таваните — при това толкова ловко. Двамата с Божена сигурно щяха да имат още деца, а подпоручикът въобще не желаше бащата на неговите деца да не е успял да се издигне с кариерата. Винаги е много изгодно да имаш израснал баща. И всеки баща е длъжен да мисли за децата си. Това е негов дълг.

Да, само че нямаше никакъв смисъл да стърчи на покрива и да държи под прицел някакъв таласъм, който при това не се съпротивява. Подпоручикът прибра оръжието в кобура.

— Можете да свалите ръцете — каза той.

Призрака спусна лапи покрай върлинестото си тяло. Сега можеше да избяга. Трябваше само да скочи върху билото на покрива, да се прехвърли на другата страна и от там по корниза да отиде където си иска. Но произшествието го развличаше. Досега никога никога не се бе обръщал направо към него. Понякога го обземаше досада. Често слушаше разговори на хората, знаеше смисъла на думите, дори от време на време се опитваше да поговори. Добре излизаше, само че разговаряше сам със себе си, а това не...

Подпоручикът се прокашля. Явно беше смутен. Извади пакет цигари и го протегна към страшилището. Призрака не се помръдна. Нито прие, нито отхвърли предложението. Просто не знаеше какво се очаква от него. Подпоручикът отпусна протегнатата си ръка, взе цигара, запали клечка кибрит. Призрака се наежи. Може би все пак човекът иска да му причини зло? Той не обичаше огъня. Нямаше му доверие.

Подпоручикът още веднъж се изкашля и смукна от цигарата.

— Извинете — поде той, — явно в тъмнината съм ви сбъркал с някой друг. Смешно, нали? Всъщност аз преследвам крадците. Някой в този район систематично обработва таваните. Просто не разбирам, тъй като сега малко хора се съблазняват от такива парцали, а при това и какъв риск! Какво е вашето мнение? Впрочем всеки си има свой вкус.

Бъдете така добър да кажете никой ли не е излизал наскоро от таванския прозорец?

— Излезе — промълви Призрака.

Човекът на мостчето му се нравеше, защото не се плашеше от него и разговаряше учтиво. Искаше да прибави, че онзи, който неотдавна излезе през прозореца, мъкнеше със себе си вързоп, но се отказа. Този умен човек, който не се бои от призраци, знае, разбира се, че почти всички хора, разхождащи се нощем по покривите, непременно мъкнат вързопи.

— Как изглеждаше? Можете ли да го опишете?

— Изглеждаше като човек — измърмори Призрака. — Мисля, че беше човек. Много приличаше.

— Защо мислите така?

— Носеше вързоп.

— Аха. Откъде излезе?

— Оттук, после мина по мостчето и от другата страна се спусна по външните стълби.

Подпоручикът се замисли. Той не беше глупак. Естествено, интересуваше го какво прави това чучело тук и какво представлява въобще. Подпоручикът се оказа достатъчно умен, за да не пита за неща, които не предвещават нищо добро. Освен това му бяха наредили да преследва не тавански призраци, а крадци. Стария не бе казал нищо за призраците.

— Винаги ли тук живеете?

— Винаги — отвърна Призрака.

Не, всъщност този човек не беше толкова умен, щом питаше за нещо, което се разбира от само себе си.

Подпоручикът приседна на мостчето.

— Седнете и вие по-наблизо, за да не си дерем гърлата!

Той запали още една цигара. Опасяваше се, мислеше, че такова страшилище сигурно ужасно смърди.

Призрака с един скок преодоля разделящото ги разстояние, хвана се с лапа за мостчето, подскочи нагоре и седна до човека с блестящите копчета. Подпоручикът си каза, че макар страшилището да е отвратително, колкото и странно да беше, то не вонеше.

— Разбирате ли, аз имам една молба към вас — рече подпоручикът. — Попаднах в трудно положение. Вие казвате, че

винаги живеете тук, а аз не мога, имам работа долу. Освен това и семейството, нали знаете. Момчето ми е вече на осем месеца. Ето го, погледнете. — Подпоручикът извади снимка.

Призрака знаеше, че хората страшно се заплесват по децата си. Подчиняват се на тиранията им, фъфлят им „тю-тю-тю“, макар много рядко да си говорят помежду „тю-тю-тю“, и изобщо застават на задни лапи пред потомството си. Призрака въобще не можеше да разбере това, защото никога не е бил дете. Сега не знаеше какво да каже и много се смути — ами ако човекът внезапно не пожелае да разговаря повече с него?

Подпоручикът скри снимката в джоба на куртката. Предполагаше, че е проявил достатъчно прости човешки чувства към събеседника си и може да пристъпи към работа.

— Казано накратко, необходима ми е вашата помощ. Трябва да науча кой обира таваните, а вие... Разбира се, всичко ще остане между нас; може би имате предразсъдъци в това отношение, но в същото време сте длъжен да ни помогнете.

По навик едва не заговори за гражданския дълг, но се въздържа. Едва ли можеше да причисли призрака към гражданите.

Призрака се почувствува поласкан; та това беше първият човек, повел разговор с него.

— Какво мога да направя? — попита той.

Тези думи му се струваха връх на вежливостта. Бе чувал как ги произнася художникът, живеещ под самия покрив, когато при него идваше съдия-изпълнител. Вярно, художникът отдавна умря.

— Трябва да узная как се казва крадецът — рече подпоручикът, — а за останалото ние ще се погрижим.

— Защо сами не го попитате? — учуди се Призрака. Той беше наивен и попита без никаква задна мисъл.

— Ха, ха! Едва ли ще се срещна с него. Вие имате по-голяма възможност да го хванете.

Призрака разбра, че като установи името на човека с вързопите, ще принесе полза на човека със златните копчета. Но не разбираше какво ги разделя тях двамата. Най-много ценеше спокойствието си. Струваше му се, че всички хора защитават онези с вързопите — така мислеше, защото в онази далечна нощ, когато един от тях падна от покрива поради силна уплаха, много хора се качиха на тавана, навярно

за да отмъстят за падналия. А на Призрака никак не му се искаше по неговия таван да се мотаят с факли и алебарди.

— Какво ви е направил човекът с вързопа? — внимателно попита той.

— На мен нищо — усмихна се подпоручикът на неговата наивност. — Той просто е крадец. Взима вещи, които не му принадлежат.

Призрака никога нищо не бе притежавал. Затова смяташе, че ако някой има особено ценна вещ, той е длъжен сам да си я пази. Опита се да изрази тази мисъл колкото е възможно по-учтиво. Подпоручика го побиха тръпки. Събеседникът му се оказа не само урод, но и напълно неморално... създание.

— Работата, разбирате ли, е в това — заобяснява му подпоручикът, — че ако някой има състояние, спечелено със собствен труд, никой не смее да му го отнеме. Ако искаш нещо, бъди така добър, спечели пари с честен труд, а следователно не бива от никого да се взима, както и никой да не се принуждава да работи за друг.

Призрака слушаше, притаил дъх. Това му харесваше. Оказва се, че светът е много по-интересен, ако разбереш какво го движи.

— А какво още не трябва да се прави?

Подпоручикът се пообърка. Нямахше да обяснява на Призрака наказателния кодекс. Много време щеше да му отнеме, а освен това сам подпоручикът не беше особено сигурен в познанията си.

— Много неща не бива да се правят — изплъзна се той, — но повечето от тях не се отнасят до вас. Не бива да се краде нито по таваните, нито в други места, не може да се убива и да не се казва истината. И не трябва да се мамят хората, ако нещо им обещаете, нито да се възползвате от труда им с користни цели...

— И всички хора ли го знаят?

— Знаят го всички, но някои нарушават. Това са изостанали елементи и всички трябва да ни помагат, за да предотвратим този им начин на живот.

На подпоручика никога досега не се бе налагало да обяснява такива неща и поради това говореше като на малко дете.

Сега на Призрака му стана ясно — всички хора, които години наред бяха минавали покрай него с вързопи на гърба, са били „изостанали елементи“ и той съжали, че не го е знаел преди. Каза си,

че падналият от покрива преди години се е уплашил от него, защото е бил „изостанал елемент“, а този с копчетата не се бои, тъй като е добър човек и сигурно не върши нищо, неподобаващо на добри хора.

Вследствие на тези разсъждения се появи най-самоотверженото предложение, на което той беше способен.

— Когато се появи следващия път, ще викна „У-у-у!“... — Призрака изви с такова усърдие, че подпоручикът едва не падна от мостчето. — Той ще се уплаши, ще падне и повече няма да ни безпокоят. Искате ли?

— Няма нужда — възрази подпоручикът. — Достатъчно е да установите как се казва. Така ще бъде по-добре.

Работата не беше в пълното отсъствие на кръвожадност в характера на подпоручика — той просто се ръководеше от чисто практически съображения. Не ще и дума, лесничея го награждаваха например дори да донесе само ушите на вълка и никой не го питаше как е загинал хищникът. Но Стария искаше крадеца по таваните жив. И, разбира се, щеше да изхвърли подпоручика през вратата, ако той се появеше с ушите на крадеца, загинал при падане от покрива.

— И на вас ще ви бъде ли приятно?

— Ами аз... Това е в интерес на обществото. Но, естествено, и на мен ще ми бъде приятно. И така, разбрахме се. Аз ще идвам тук всяка вечер по това време и ще ви чакам на мостчето, а вие ще ми разказвате какво сте успели да научите.

Като потисна отвращението си, той протегна на страшилището ръката си в кожена ръкавица. Призрака не го разбра, но той вече не се страхуваше, защото този човек, който му разказа за живота на хората, му беше станал приятел. Той позволи на ръката в кожена ръкавица да стисне лапата му. Подпоручикът се изправи, като разтриваше измръзналите си колена. Наближаваше утрото. Небето между комините просветляваше.

През следващите две нощи не се случи нищо. Подпоручикът напразно идваше и си отиваше разочарован. Това беше много неприятно за Призрака, но в същото време той се радваше, че го посещава приятелят му. Започваха да му харесват разговорите за доброто и злото. Ако призраците имаха способността да разцъфват, за тези две нощи той щеше да цъфне като розов храст. За първи път почувствува, че съществуването има някакъв смисъл — вече знаеше,

че всяко начинание има определена цел, а освен това му бяха възложили задача.

На третата нощ той изпълни тази задача. Всичко се оказа прекалено лесно.

Призрака дочу скърцането на прозоречните панти от един съседен покрив — случи се скоро след като приятелят му си отиде. Призрака се понесе със скокове към звука. Неотдавна преваля дъжд и покривите бяха мокри. Призрака дори си удари коляното. Никога дотогава не беше тичал толкова бързо по станалите плъзгави от дъжда покриви, но затова пък стигна точно в мига, когато човекът затвори след себе си таванския прозорец и се наведе към лежащия в краката му вързоп. Призрака нямаше намерение да го плаши. Та нали неговият приятел не искаше човекът с вързоп да падне от покрива. Затова той се скри зад комина и като си спомни как трябва да се действа в подобни случаи, викна:

— Горе ръцете или ще стрелям!

Човекът с вързоп се вгледа в мрака, но не успя да различи онзи, който произнесе заповедта. Призрака беше доста далеч от него.

— Не се шегувайте, началник! — рече весело човекът.

Той беше много опитен и знаеше, че в тази страна рядко се носи оръжие, а който го носи, е прекалено благоразумен, за да свали с изстрел човек от покрива заради няколко парчета бельо и стара шевна машина.

— Горе ръцете! — повтори Призрака заклинанието, в чиято сила беше твърдо уверен.

— Върви по дяволите! — изруга човекът с вързоп.

От комина, иззад който се разнасяше гласът на Призрака, покривът се спускаше стръмно, без никаква издатина, и нямаше за какво да се хване човек. Преследващият трябваше да се изпързала до края на покрива и ако не успее да се хване за корниза — което човекът с вързопа никого не би посъветвал да прави, цялата епопея можеше да завърши долу на двора сред кофите за смет. Там на сутринта щяха да изтрият мокрото петно, останало от преследвача.

Затова човекът спокойно вдигна вързоп и го метна на гърба си. Той съзнаваше напълно предимството си — та нали познаваше великолепно мястото на действието. Само ако никой не го дебнеше долу — а явно никой не го чакаше, защото в противен случай Тонда

щеше да изсвири, — то този момък зад комина беше толкова опасен за него, колкото и шоколаден дявол. Той стъпи на мостчето.

Призрака изпадна в отчаяние. Ако човекът с вързопата избяга, приятелят му навярно ще се разсърди и никога повече няма да дойде да си поговорят. А човекът с вързопата вероятно няма да се върне, сигурно се е изплашил и сега Призрака ще загуби приятеля си само защото не е изпълнил своето обещание. Призрака можеше с няколко скока да догони човека с вързопата. Ами ако той от страх падне? Приятелят му не желаше това...

В това време човекът с вързопата премина мостчето. Беше толкова уверен в успеха си, че дори не се оглеждаше. После провеси вързопата на врата си и започна да се спуска по желязната стълбичка към малката площадка, която разделяше двата островърхи покрива на старинния дом. Призрака разпери ръце и се втурна по билото на покрива. Оставаше му само да скочи на същата площадка. Така да скочи, че да попадне между нейния край и човека и да го подхване, ако той падне от уплаха.

Площадката беше малка, при това хлъзгава от дъжда, а старият цимент се ронеше по краищата на цели късове. Призрака не знаеше дали е възможно да се пребие. Никога не се беше замислял по този въпрос. Но от опит му беше известно, че може — както всеки друг — да се удари, да си причини болка, ако забрави предпазливостта си или ако не го избави вроденото му умение да запазва равновесие и да се залавя с нокти за повърхността на покрива. Досега никога не бе поемал рискове. Не бе имало нужда. Сега се появи такава необходимост. Той се присви и скочи.

Човекът с вързопата забеляза, че нещо се откъсна от края на покрива, прелетя по въздуха и падна в краката му — нещо, което приличаше на огромен паяк с присвити лапи. После то се изправи в пълен ръст, осветено от лунната светлина.

— У-у-у! — изви Призрака. През цялото време, докато тичаше, той се мъчеше да запази достатъчно дъх за този вой.

Човекът изпусна от ръце вързопата и се прилепи с гръб към мократа мазилка на стената. Чувствуваше как мазилката се рони под пръстите му, които я ровеха с гърчове. После и той завика. Никога не бе виждал нищо по-страшно от фигурата, появила се пред него в края на площадката.

— У-у-у! — продължаваше да вие Призрака. Той дори се радваше, че е победил с помощта на своето традиционно оръжие.

Човекът вече не викаше, само прегракнало хриптеше от ужас. И той вдигна ръце. Предаде се. Призрака го изгледа с известно удовлетворение. „Изостаналият елемент“ се боеше от него.

— Как се казвате? — попита Призрака и повтори въпроса си, защото смяташе, че „изостаналият елемент“ се е изплашил до такава степен, че няма сили да му отговори.

Накрая човекът прошептя:

— Богумил Кепка...

Това беше всичко. Призрака изпълни задачата си. Той взе вързопа, побягна нагоре по покрива и го остави зад комина. Вързопът затрудняваше движенията му, силите на Призрака не бяха големи, не беше свикнал да носи тежести. След това се спусна в най-близкия таван, намести се между гредите и мигновено заспа — до сутринта оставаше много време. А на Призрака му беше напълно безразлично, че Богумил Кепка близо цял час пълзя, за да стигне до дворчето — толкова се бяха разтреперани ръцете и краката му.

На следващата нощ Призрака победоносно събщи на своя приятел името на престъпника. Той целият трепереше от стаена гордост. Когато чу името, подпоручикът стана много сериозен.

— Представи си само, Богумил Кепка... Да не сте сбъркали? Той живее в съседния квартал и поправя покриви... Е, добре, ще видим!

Когато след едно денонощие, скоро след като настъпи мрак, подпоручикът отново дойде на среща, на Призрака, който беше особено чувствителен към светлината, му се стори, че очите на приятеля му светят по-ярко от копчетата, обувките и всичко останало.

— Тоя момък не само че си призна всичко — събщи му подпоручикът, — но намерихме у него остатъци от плячката от предишните му похождения. Кълнеше се — при това подпоручикът се подхили, — че и без това бил решил да се откаже от занаята, защото разправя, че вчера срещнал призрак и за нищо на света вече нямало да се качи на покрив. Да знаеш... — За първи път приятелят му се обърна към Призрака на „ти“, — да знаеш, без теб щяхме да го чакаме до Второто пришествие! Ех, как само се разпадна! Ей, прекрасно е, че ни помогна.

При такива обстоятелства подпоручикът имаше привичката да слага ръка върху рамото на събеседника, но тъй като в дадения случай рамото отсъствуваше, с ръката си в кожена ръкавица той потупа леко страшилището по костеливия врат.

— Това беше мой дълг — рече Призрака.

Радваше се на похвалата, радваше се, че е помогнал на хората — той сега вече знаеше правилата на света, в който съществуваше.

— Добре, добре — промърмори подпоручикът. — Зная. Но освен това, който се труди, заслужава — както се казва — награда. При теб, наистина, ще бъде тежко да се реши този въпрос в обичайната форма, но ти сам помисли нямаш ли някакво желание? Разбира се, в границите на моите възможности... Пък и изобщо — аз ще кажа някоя добра дума. Разбираш ли, може би и друг път ще те помоля за помощ. В Прага са останали няколко крадци по таваните и след този успех ме натовариха... Но аз ще ти разкажа всичко, когато се наложи. А сега на въпроса. Кажки какво ти се иска?

Призрака усещаше как под слоя прах и паяжини се напруга и трепери кожата му. Досега той никога нищо не бе желал. И ето че за първи път изпитваше чувство, каквото се поражда у нас при възможността да се изпълни нещо, което не толкова отдавна сме започнали да желаем. Това е много особено чувство, защото възможността да се изпълни желанието е най-сладка, преди времето и разсъжденията да са надрали новата му блестяща повърхност.

— Е, защо мълчиш? — попита подпоручикът.

Призрака го погледна с предан и нерешителен поглед.

— Ако можеше... — Не успя да се сдържи и изрече всичко. — ... Иска ми се някога да отида сред хора. Поне веднъж. Да видя как живеят, да послушам разговорите им, само че не от покрива; сам да поговоря с тях, защото... струва ми се, че това сигурно ще бъде много приятно.

Подпоручикът се разсмя с щастлив момчешки смях. Беше доволен, че желанието се оказа толкова просто.

— Е, това мога да ти го обещаю. Ако искаш, разбира се, ще идвам тук, дори когато вече не работим заедно. Докогато пожелаеш. А когато се справим с онази работа, която ни предстои, някоя вечер ще те заведа у нас и до сутринта ще си говорим. А на нашето момченце ще

разкажеш за покрива, за всичко, което си видял. Доволен ли си? Е, виждаш ли, всичко е наред! Довиждане!

Подпоручикът още веднъж потупа Призрака по врата и се вмъкна в таванския прозорец.

Настъпи нощ. Луната ярко светеше, но Призрака чувствуваше, че днес не ще може да лежи и да се грее на нейните лъчи. Беше прекалено щастлив. Случило се бе прекалено много, за да може да остане днес в самота. Той се плъзна към корниза, наклони се над улицата и видя как приятелят му излезе от входа на сградата, как запуши цигара. Призрака го последва, като скачаше от покрив на покрив; крепеше се по билото, прехвърляше се на съседния покрив, веднъж дори претича по телефонните жици на другата страна на улицата, като танцуваше с разперени ръце. Така премина през няколко квартала и накрая видя как приятелят му отключва вратата на своя дом.

На третия етаж, като се брои от покрива надолу, светеха три прозореца. Призрака се спусна от корниза, увисна на ръце, опря се с гръб на водосточната тръба, хвана се с нокти за гръмоотвода и с точни движения се плъзна към осветените прозорци, а след това скочи върху перваза на полуотворения прозорец. Като се криеше зад издадената стена, той седна на корниза и се опря в него с дългите си ръце.

Млада жена с престилка, с подстригани светли коси и кръгло лице седеше до масата и шиеше нещо. Отвори се вратата и в стаята влезе приятелят му. Беше облечен в сива домашна дреха, а на краката си вместо обувки имаше чехли. Жената вдигна глава.

— Събу ли се? Добре. Слушай, за неделя купих телешко.

Приятелят му я целуна, седна до масата и запуши.

— Старият ме похвали за този Кепка — рече той с доволен тон. Придърпа към себе си пепелника и се облегна на стола.

— И правилно — одобри жена му. — Изобщо трябва да се радва, че служиш при него. Само дето не го разбра веднага. — Тя направи няколко бода. — Момчето ни днес яде малко.

— От какво ли? — Приятелят стана и се приближи до бялото дървено креватче, повдигна одеялцето, под което спеше детето.

Призрака се отнасяше с равнодушие към човешките деца, но това правеше изключение. Някога той щеше да му разкаже всичко, което е видял на покрива. Той ще се подготви както подобава за

разговора, за да бъде всичко добре. И това детенце ще израсне и ще се превърне в такъв честен и славен човек като баща си, приятеля на Призрака.

— Няма лош вид — каза приятелят, след като разгледа детето си.

— А защо да изглежда зле? — попита жената. — Само дете малко яде. Обикновено изядва повече. Изобщо яде повече от другите деца.

Тя се приближи до леглото и взе детето на ръце.

— Тю-тю-тю-тю — възкликна приятелят и потупа детенцето по кръглата буза. После продължи сериозно: — Стариият каза, че сега може да се помисли и за повишението ми. Рече, че с Кепка се е получило превъзходно.

— Е, слава богу — отвърна жената, като загълвикваше детето. — Ние с Иржичек много се радваме. Надявам се, че не си разказал как е станало? Или си се изпуснал?

— Да не си се побъркала? Не съм такъв глупак.

— Знаех си, че ще се сетиш. А как им обясни?

— Че това е резултат от наблюденията ми. Че у мен са възникнали подозрения и съм ги проверил. Стариият обича така да му говорят. А какво друго можех да му кажа?

— Разбира се — съгласи се жената, — какво друго. Той е такъв сухар, никога няма да вземе предвид, че човекът има семейство. Ти трябва да се преместиш на друго място. Виж например Ванечек — вече е старши поручик!... Иржичек, погледни нашия татко!... Знаеш ли, ще ти кажа, не ми се нрави много тази твоя история с призрака или каквото и да е. Въобще да не си помислил някъде да проговориш за него! Какво ще си помислят съседите за нас? И без това Кучерихова вече ми говори, че се разхождаш по нощите и на нея, видиш ли, ѝ било жал за мен — разбираш ли? — да не би да си на нощна служба и така нататък. А аз ѝ отговорих както се полага: знаете ли, аз имам доверие в моя мъж, защото той е честен и порядъчен човек и не трябва нищо да крие, не е като другите, които у дома са по-тихи от водата, по-ниски от тревата, но щом завърнат зад ъгъла, само се пулят след всяка срещната пола... Виждаш ли, здравата я наредих! Работата е там, че на мъжа ѝ липсват предните зъби, ти нали го познаваш? И все пак време е да се откажеш от нощните си походи. Ето и Иржичек въобще не вижда нашия татко, а не дай боже някой да узнае за този... за призрака!

Докато ти е необходим, разбира се, нищо не може да се направи, но след това се помъчи някак си да се избавиш от него. Защото нищо добро няма да излезе от това. Мястото ти е прилично, дори някои ти завиждат...

Приятелят на Призрака се усмихна на жена си и я помилва по косите.

— Да, разбира се! Добре, че на теб всичко мога да ти разказвам, не си като другите жени, няма да заподозреш мъжа си в какво ли не. Добре зная задълженията си към теб и детенцето ни. Няма да позволя цялото отделение да ми се присмива. Но ще ти кажа, че понякога се налагаше доста да се понапъвам. Ех, какъв урод е този призрак!

— Бррр — потръпна жена му и се притисна към него. — Не говори за него! Когато слушам подобни неща, винаги се радвам, че не съм мъж.

— Нищо, не си блъскай главата, после все някак ще се отърва от него. Той не може да слиза от покривите и въобще е много стар. Такъв един... келяв. И е толкова прост, на всичко вярва. Не, няма да имам никакви затруднения, обзалагам се. В противен случай въобще нямаше да се свързвам с него. Но достатъчно, няма защо да си разваляме вечерта с разговори за призрака — та той е толкова безобразен, а ти си ми такава добричка... Хайде, кажи на кого си?

Призрака опря ръце в сгънатите си колене и бавно се изправи. Той не беше възмутен. Повтори си дума по дума кодекса на човешкия свят и разбра, че вече едва ли ще успее да се откаже от него. Да живееш без закон можеш само докато не влезеш в съприкосновение с него. Сега Призрака знаеше какво е добро и какво зло. Така му казаха. И малко се пообърка. Как така? Да обещаят и да не изпълнят обещанието, да се възползват за лични цели от чужд труд — всичко това е лошо. Така му бяха казали. И още му обясниха, че всички трябва да се борят срещу онези, които искат да живеят така, защото в противен случай целият свят ще се зарази с нещо, за което той вече знаеше, че е лошо.

Призрака разбираше, че е длъжен да изрази протеста си. Но не знаеше как се прави това. Ужасно му се искаше да погледне в прозореца и да завие със своето „У-у-у“, да направи най-страшната гримаса, на която е способен, за да се събуди дебелият младенец и за цял живот да запомни това явление, та като порасне, да пита за всичко.

Призрака не го направи. Можеха да стрелят по него. Макар че нямаше, защото мислеха, че още ще им трябва. При това щеше да ги е страх да вдигат шум — за да не се разбере от какво изграждат гнездо за детенцето си. И въобще не това трябваше...

Призрака бавно се изкачи по водосточната тръба на покрива. Не бързаше. Отвори таванския прозорец и влезе в тавана. Свали от въжето голям бял чаршаф, посла го на пода, нахвърля върху него всичко останало, стегна го както можа с въжето, после отново излезе на покрива и като се огъваше под тежестта на вързопа, тръгна нанякъде. Още не знаеше къде ще отнесе този вързоп, но му беше известно едно — ще го скрие в такова място, където никога няма да го намерят. И утре ще направи същото и в други ден. Смяташе това за свой дълг, защото всичко му беше станало ясно. Той нямаше никаква фантазия. Беше само обикновен призрак. А и главата му беше твърде малка.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.29-31/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.